

VoorleesExpress 2023

Inleiding

Bijna 15% van de jongeren heeft een taalachterstand en heeft grote moeite met het begrijpen van de inhoud van hun schoolboeken. Dat is te voorkomen door kinderen op jonge leeftijd veel in aanraking te brengen met taal. Bijvoorbeeld door ze regelmatig voor te lezen.

De VoorleesExpress zorgt ervoor dat kinderen van 2 tot 8 jaar met een taalachterstand en hun ouders extra aandacht krijgen. Een half jaar lang komt er wekelijks een vrijwilliger bij hen thuis om voor te lezen en samen met de ouders te werken aan taal en leesplezier.

De VoorleesExpress is sinds 2012 actief in de gemeente Arnhem. In de afgelopen 10 jaar is het project op de kaart gezet bij ouders en toeleiders. Het project is ook stevig ingebed in de lokale structuren en er is een team van vrijwillige coördinatoren en voorlezers dat de VoorleesExpress, samen met de projectleiding, uitvoert.

Corona en de krapte op de arbeidsmarkt zijn van invloed op het aantal vrijwilligers dat actief is voor de VoorleesExpress. Hierdoor werden in 2022 minder gezinnen bereikt dan gewenst. In 2023 bouwt de VoorleesExpress verder met het inmiddels bijna weer voltallige team van vrijwilligers en wordt de verbinding met andere programma's binnen Rozet versterkt.

De ambitie voor 2023 is dat elk voorleestraject binnen de VoorleesExpress aansluit op de behoefte van het hele gezin. Passend bij de leeftijd van een kind wordt er bijvoorbeeld na een vervolg op het voorleestraject in de desbetreffende wijk gekeken. Dit gebeurt in samenwerking met de cultuurmakelaars en de collega's van team bieb. Samen met team bieb is de projectleiding bezig met het uitwerken van een structureel educatief programma voor de vrije tijd voor kinderen van 0-12 jaar (en hun ouders). Ook wordt bezoek aan activiteiten en een rondleiding in onze bibliotheekvestigingen een vast onderdeel van de voorleestrajecten.

Daarnaast wordt in 2023 onderzocht en in overleg met relevante stakeholders bepaald of het landelijke format van VoorleesExpress het meest geschikt is om de gewenste doelstellingen te behalen.

In dit jaarplan worden de plannen en doelen voor 2023 verder beschreven.

Doelstellingen VoorleesExpress voor 2023

1. 80 gezinnen nemen deel aan de VoorleesExpress
 - Uitbreiding van de doelgroep met laaggeletterde NT-1 gezinnen
 - Gezinsaanpak cultuursensitief omzetten
2. Intensivering dienstverlening VoorleesExpress als onderdeel van gezinsaanpak
 - Verlenging en uitbreiding dienstverlening VoorleesExpress
 - Bevorderen leesplezier door verbinding taal met kunst en cultuur
 - Verbinding met voorschools/buitenschools aanbod in de wijken
3. Bestand vaste vrijwilligers vergroten
 - Werving van nieuwe vrijwilligers
 - Bestaande vrijwilligers binden
 - Deskundigheidsbevordering

1. 80 gezinnen nemen deel aan de VoorleesExpress

Als lange termijn ambitie wil Rozet in Arnhem meer gezinnen bereiken dan de afgelopen jaren. Hierin zijn al stappen gezet door het loslaten van de seizoenen, waardoor vrijwillige voorlezers nu in principe twee keer per jaar ingezet worden. Dit geldt ook voor vrijwillige coördinatoren die nu meer dan vijf gezinnen en bijhorende voorlezers op jaarbasis kunnen begeleiden. Door corona heeft dit helaas nog niet het gewenste resultaat opgeleverd. Verder is gebleken dat voor het uitbreiden van het aantal gezinnen een uitbreiding in werkuren een vereiste is.

Voor 2023 is het doel om terug te komen op het aantal van vóór corona: 80 gezinnen.

Binnen deze doelstelling wil VoorleesExpress zo breed en inclusief mogelijk werken, door:

- **Uitbreiding van de doelgroep met laaggeletterde NT-1 gezinnen**

Deze doelgroep is vaak lastig te bereiken, omdat schaamte over dit onderwerp een grote rol speelt. De vrijwilligers van de VoorleesExpress komen op een laagdrempelige manier in gezinnen waar laaggeletterdheid speelt. In 2023 begeleidt VoorleesExpress vijf NT-1 gezinnen. Om dit te bereiken wordt deze doelgroep meer onder de aandacht gebracht bij de onderwijsinstellingen die de gezinnen aanmelden. Dit blijkt nog niet duidelijk genoeg voor deze toeladers. Verder wordt ingezet op de samenwerking met Taalhuis Arnhem om NT1-ouders beter te bereiken.

- **Gezinsaanpak cultuursensitief omzetten**

Sinds 2020 werkt VoorleesExpress nauw samen met Stichting Integratiehuis. Door de begeleiding van Integratiehuis en het inzetten van een tolk is de drempel die voorlezers ervaren bij de begeleiding van Eritrese gezinnen minder hoog geworden. De ouders begrijpen beter waarvoor zij komen en wat hun rol tijdens een traject is. Helaas draagt Stichting Integratiehuis haar werkzaamheden over aan andere organisaties en instellingen binnen Arnhem, waardoor de samenwerking stopt. In plaats daarvan kan Rozet nieuwe medewerkers van Rozet – van oorsprong anderstalig – inzetten, waaronder iemand die afkomstig is uit Eritrea. Voor verschillende talen zijn in 2022 moedertalers als vrijwilligers geworven. Zo zorgt Rozet ook binnen de vrijwilligerspool voor meer inclusie. Op dit moment zijn medewerkers of vrijwilligers voor de volgende talen beschikbaar: Tigrinya, Chinees, Russisch, Koreaans, Japans, Spaans. Voor de talen Pools, Marokkaans-Arabisch en Turks worden nog vrijwilligers gezocht.

In 2023 is het streven om voor alle talen minimaal twee personen in het netwerk te hebben die tijdens een voorleestraject bij behoefte kunnen worden ingeschakeld. Voor het Syrisch-Arabisch is dit al het geval. De focus ligt verder op (personen binnen) de Turkse en Arabisch talige gemeenschap en de Chinese gemeenschap. Bij voorkeur zijn dit sleutelfiguren en organisaties binnen andere taal en/of culturele groepen, die als culturele ambassadeurs de samenwerking met ons aangaan om te werken aan een taalrijke thuisomgeving voor alle Arnhemse kinderen. Met Stichting Ikra – zij geeft Arabische les aan kinderen op de locatie Rozet Centrum – is in 2022 al een start gemaakt. De samenwerking met culturele ambassadeurs wordt Rozet breed dus team overstijgend ingezet.

2. Intensivering dienstverlening VoorleesExpress als onderdeel van gezinsaanpak

In Arnhem zijn de krachten gebundeld in het netwerk Samen voor Taal. In 2022 is Rozet intern gestart met het 'Samen voor Taal team Rozet', met als doel meer integrale gezinsaanpak en daarmee meer ouders bereiken. Onder meer de projectleiders van VoorleesExpress en BoekStart trekken hierin samen op. Gezinnen starten met VoorleesExpress omdat een kind een taalachterstand heeft. Soms blijkt dat laaggeletterdheid een probleem is van het hele gezin. Het is hoe dan ook van belang om het hele gezin erbij te betrekken. De focus van VoorleesExpress ligt daarom steeds meer op het gezin en wat zij nodig heeft. VoorleesExpress werkt binnen de gezinsaanpak in 2023 aan de volgende doelen:

- **Verlenging en uitbreiding dienstverlening VoorleesExpress**

Een positieve ontwikkeling is dat door corona duidelijk is geworden hoe belangrijk het is om nog iets langer bij een gezin te blijven dan de 20 weken die de methodiek van de VoorleesExpress voorziet. Sinds 2021 ligt de focus daarom meer op maatwerk. Dit krijgt als volgt vorm:

- Voorlezers blijven langer bij een gezin om zo voor de kinderen en ouders een extra zetje te kunnen bieden wat betreft het voorlezen in de thuissituatie en het actief ondersteunen in hun algemene taalontwikkeling;
- Bij gezinnen die hierin al enkele stappen hebben genomen wordt bekeken of het traject kan worden ingekort of in ieder geval het bezoek aan de bibliotheek vroeger gepland kan worden. Dit moet ervoor zorgen dat ook de ouders snel een actieve rol kunnen innemen;
- Voortraject: voordat een gezin begint al naar de bibliotheek, zodat ze sneller boeken gaan lenen en aan activiteiten meedoen;
- Tweede helft 2023: opzetten van natraject Samen DigiTaal of Taal en tablets. Gezinnen krijgen dan de mogelijkheid om het traject 10-20 weken te verlengen met een tablet in bruikleen waarop talige apps staan. Ter ondersteuning vinden er ouderbijeenkomsten plaats. Activiteiten voor het kind én voor ouders dus.
- Doorverwijzen naar aanbod van Taalhuis Arnhem of ondersteunende programma's/cursussen van welzijnsorganisaties in Arnhem. In 2023 wordt bekeken hoe Rozet hier verder vorm aan kan geven.

- **Bevorderen leesplezier door verbinding taal met kunst en cultuur**

Vanuit beeldend en drama kan (voor)leesplezier bij de gezinnen worden bevorderd. Daarom zet VoorleesExpress sinds 2021 in op deskundigheidsbevordering voor vrijwilligers. De insteek is de verbinding van taal en kunst, bijvoorbeeld door de voorlezers te laten zien hoe ze verrijkende activiteiten kunnen bedenken bij de boeken die ze voorlezen. De reacties van de deelnemers tot nu toe bevestigen dat Rozet ze op deze manier nog beter kan ondersteunen. In 2023 wordt dit verder inhoudelijk uitgebreid. Dit houdt enerzijds in dat naast beeldend en drama ook muziek wordt toegevoegd aan het aanbod van de deskundigheidsbevordering. Daarnaast is de ambitie om het aantal workshops per jaar te verhogen.

- **Verbinding met voorschools / buitenschools aanbod in de wijken**

Om ouders en kinderen ook buiten schooltijd en buiten de thuisomgeving te ondersteunen, zijn in 2022 al twee verschillende soorten aanbod opgestart. Ten eerste is gestart met de pilot Voor jou en je kind (voor ouders van kinderen 4-10 jaar; driejarige subsidie vanuit de Webgelden) in het Rozetje in Elderveld bij basisschool De Klimboom. Met een tweede school wordt in samenwerking met Stichting PAS het gesprek gevoerd. In 2023 wordt Voor jou en je kind uitgebreid naar meer scholen: vier in totaal. Dit is een vervolg voor twee deelnemende scholen in 2022 en twee nieuwe scholen in 2023. Ten tweede is na de herfstvakantie 2022 het Mama-papa-café (voor ouders van kinderen 0-4 jaar) gestart op dezelfde locatie. Het Mama-papa-café is ontwikkeld als ouderkind-groep die ondersteuning biedt aan ouders die hun kinderen graag meer willen steunen in de taalontwikkeling of algemene opvoedvragen hebben. Elke maand is er een thema dat ook terugkomt binnen het educatieve programma in de vrije tijd. Daarnaast wordt een expert uitgenodigd die met ouders hierover in gesprek gaat. Met ouders die misschien ook ondersteuning bij hun eigen taalontwikkeling nodig hebben, gaat Rozet in gesprek en bekijkt de mogelijkheid voor een doorverwijzing naar Taalhuis Arnhem.

3. Bestand vaste vrijwilligers vergroten

Om de doelstellingen van VoorleesExpress te realiseren is een belangrijke voorwaarde dat er voldoende vrijwillige coördinatoren en voorlezers zijn. Met name de werving van deze vrijwilligers staat sinds corona onder druk. Vrijwilligers zijn gestopt of vanwege hun gezondheid niet inzetbaar. Ook de krapte op de arbeidsmarkt bemoeilijkt de werving van voldoende vrijwilligers.

Werving nieuwe vrijwilligers

Begin 2023 staat daarom in het teken van de werving van vrijwilligers. Het uitbreiden van het vrijwilligersbestand is een Rozet brede ambitie. Voor de VoorleesExpress betekent dit concreet dat binnen verschillende opleidingen van RijnIJssel en de HAN wordt gezocht naar studenten die tijdelijk gaan voorlezen als onderdeel van hun opleiding. Voor vrijwilligers die zich hopelijk langer willen binden, wordt geworven op wijkniveau, zodat er voldoende vrijwilligers zijn in de wijken waar de meeste aanmeldingen vandaan komen (vooral Malburgen en Presikhaaf).

Bestaande vrijwilligers binden

Om vrijwilligers vast te houden, is het belangrijk om te investeren in de relatie met medewerkers binnen Rozet. Contact met collega's zorgt ervoor dat vrijwilligers makkelijker hun weg weten te vinden en makkelijker vragen stellen. In 2023 onderneemt Rozet hiervoor het volgende:

- Samenwerking met medewerkers van programma bieb: zij geven advies aan voorlezers bij de keuze van voorleesboeken en verzorgen rondleidingen op de vloer voor voorlezers en hun gezinnen;
- Nieuwe vrijwilligers krijgen naast een inhoudelijke training een uitnodiging voor de algemene kennismakingsbijeenkomst van Rozet en regelmatige uitwisselbijeenkomsten bij één van de Rozet vestigingen;
- Zeker voor de vrijwilligers van de VoorleesExpress die bij de gezinnen thuis hun werk doen, is het belangrijk om regelmatig bijeenkomsten in een van de Rozet vestigingen te organiseren. In 2023 wordt naast de normale bijeenkomsten een afwisselend en inspirerend programma gepland dat tegelijkertijd dient als deskundigheidsbevordering.

Deskundigheidsbevordering vrijwilligers

Met elk gezin wordt een gesprek gevoerd om de behoefte van het gezin te achterhalen. Op het vlak van taal, maar ook daarbuiten. Dit geldt voor zowel de kinderen als de ouders. Om gezinnen goed te kunnen begeleiden en de doelstellingen te kunnen halen, richt de deskundigheidsbevordering zich op meerdere vlakken:

- Vergroten ouderbetrokkenheid: een vast onderdeel van de deskundigheidsbevordering voor vrijwilligers is het betrekken van ouders binnen een voorleestraject. Elke nieuwe vrijwilliger volgt de training "Interactief voorlezen en ouderparticipatie". Ook binnen de gesprekskringen met de vrijwillige gezinscoördinatoren wordt hier veel aandacht aan besteed om zo steeds beter aan te sluiten op de gezinsaanpak. Dit houdt onder meer in dat de coördinatoren zelf de mogelijkheid krijgen om de training te volgen, maar in ieder geval op de hoogte zijn van de inhoud en eventuele aanpassingen/ vernieuwingen;
- Taalvaardigheid: er worden themavonden rondom het herkennen van laaggeletterdheid gepland en hoe om te gaan met taalontwikkelingsstoornis (TOS) en andere problemen op het gebied van taalontwikkeling. Hiervoor is Rozet onder andere in gesprek met de medewerkers van Stichting Lezen en Schrijven. Vanaf 2023 vindt één keer per jaar een training in samenwerking met Taalhuis Arnhem plaats, zodat laaggeletterde ouders nog beter op weg geholpen kunnen worden. Verder worden alle vrijwilligers sterker aangemoedigd om deel te nemen aan het bijscholingsaanbod van Stichting PAS;
- Vrijwilligers bijvoorbeeld te laten ervaren hoe je met eenvoudige middelen vanuit beeldend en drama (voor)leesplezier bij de gezinnen kunt bevorderen;
- Vraaggericht: vrijwilligers werken op basis van behoefte. Goed aansluiten op de situatie kan door verhalen vertellen of een talige activiteit. In 2023 wordt voor de eerste keer een workshop van de Vertelacademie georganiseerd.

Begroting

Begroting VoorleesExpress Arnhem 2023	
KOSTEN	
Personeels- en onkostenvergoeding:	
Projectleiding en coördinatie	€ 50.100
Reiskosten (€15,- per vrijw.)	€ 1.500
Scholingskosten vrijwilligers	€ 2.100
Overige kosten vrijwilligers (aanvullende scholing+ lief en leed, € 16,- per vrijw)	€ 1.600
Totaal personele kosten	€ 55.300
Bibliotheekabbonementen:	
€ 76,- * aantal vrijwilligers	€ 7.600
Totaal kosten bibliotheekabbonementen	
Materiaalkosten:	
VoorleesExpress materialen + werving (€ 5,50 per gezin)	€ 440
Prentenboeken voor in leesstimuleringspakket (€ 20,50 per gezin)	€ 1.640
Totaal materiaalkosten	€ 2.080
Overige bedrijfskosten:	
Franchisekosten	€ 2.400
Totaal overige bedrijfskosten	€ 2.400
Overheadkosten:	
Overheadkosten (12,5%)	€ 8.423
Totaal Overheadkosten	€ 8.423
TOTALE KOSTEN	€ 75.803
KOSTENDEKKING	
Eigen bijdrage Rozet (inclusief bibliotheekpasjes)	€ 11.113
Gemeente Arnhem	€ 59.250
Te werven financiering	€ 3.000
Sponsoring prentenboek Uitgeverij Gottmer & Lemniscaat	€ 1.640
Eigen bijdrage gezinnen	€ 800
TOTALE DEKKINGSBIJDRAGEN	€ 75.803